

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

[Här kan du lyssna på programmet.](#)

BJÖRN: 0:00:13 Omkring hälften av svenskarna i åldrarna 20 till 45 år äger sexleksaker. Men hur är det, kan såna produkter innehålla skadliga kemikalier? Det ska vi försöka ta reda på i det här avsnittet av Kemikaliepodden, som är en podcast från Kemikalieinspektionen för en kemikaliesmart vardag. Och till vår hjälp så har vi två av Kemikalieinspektionens inspektörer, det är Frida Ramström, välkommen.

FRIDA: 0:00:39 Tack.

BJÖRN: 0:00:40 Och Karin Rumar, välkommen du också.

KARIN: 0:00:42 Tackar.

BJÖRN: 0:00:43 Frida och Karin, ni har ju arbetat med ett tillsynsprojekt där ni har undersökt just kemikalier i sexleksaker. Varför har ni tittat på just detta, Karin?

KARIN: 0:00:55 Jo, sexleksaker kan vara gjorda av material som vi ... där vi hittar farliga ämnen som vi hittar hos andra typer av varor. Och därför ville vi ju veta om även sexleksaker har de här farliga ämnena. Och vi har inte tittat på den här typen av varor tidigare.

BJÖRN: 0:01:12 Vad är det för sexleksaker ni har tittat på i det här projektet?

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

- KARIN: 0:01:17 Vi valde att titta på material, bland annat mjuk plast, något som heter PVC eller elektriska leksaker. Lite olika produkter som vi tittade på var dildos, uppblåsbara dockor, handbojor, vibratorer. Vi försökte också titta på såna som hade lägre pris och lägre kvalitet eftersom det är ofta där vi hittar problem när vi tittar på andra typer av varor. Och vi granskade 44 produkter i det här projektet.
- BJÖRN: 0:01:51 Har ni hittat några förbjudna kemikalier då?
- FRIDA: 0:01:54 Ja, som tur var var det faktiskt bara i en av de här 44 som vi hittade förbjudet ämne. Och det var i en dildo som var gjord av mjuk sån här PVC-plast. Och ämnet som vi hittade heter kortkedjiga klorparaffiner.
- BJÖRN: 0:02:06 Ja, Frida, vad är det för någonting då, kortkedjiga klorparaffiner? Behöver man vara orolig för det, är det någonting farligt?
- FRIDA: 0:02:13 Ja, det är egentligen en grupp ämnen som används för att göra sån här plast mjuk och flamskyddad. Och det är farligt för miljön, för vattenlevande organismer och det misstänks även kunna orsaka cancer hos människor. Och det är inte så att det kanske är just en vara som innehåller det här som är farligt, halten var dessutom ganska låg, utan det vi vill är att få bort de här ämnena från kretsloppet och vi vill inte ha dem i saker i vår hemmiljö.
- BJÖRN: 0:02:40 Den här sexleksaken där ni alltså har hittat kortkedjiga klorparaffiner, den ligger faktiskt på bordet framför oss. Det är en dildo och den är trasig och ser sönderklippt. Kan du berätta Karin, hur har ni gjort när ni har analyserat den här och de andra varorna i det här projektet?
- KARIN: 0:02:58 Ja, först har vi ett eget handhållet instrument som vi har på Kemikalieinspektionen och den kan mäta grundämnen, den kan också avgöra om det är PVC-plast eller en annan typ av plast. Och om de

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

analyserna tyder på att det har något farligt innehåll, så skickar vi iväg det till laboratorium som gör mer noggranna analyser. Och därför så klipper vi av då en bit.

BJÖRN: 0:03:28 Just det. Och i den här fanns det då alltså förbjudna ämnen. Kan det vara så att såna här produkter fortfarande säljs av den här typen?

KARIN: 0:03:35 Nej, utan när vi hittar då förbjudna ämnen i en produkt så kontaktar vi ju företaget och så berättar vi vad vi har hittat. Och oftast så väljer företagen att frivilligt sluta sälja varorna. Och de kan även ta bort dem från andra butiker. Och i det här fallet så har de ju slutat sälja produkten. Och är det så att de inte tar på sig att göra det, då lägger vi ett förbud. Men det är väldigt sällan vi behöver göra det.

BJÖRN: 0:04:04 Just det. Så att den här ska inte finnas ute i handeln längre?

KARIN: 0:04:08 Nej.

BJÖRN: 0:04:09 Det känner ni er säkra på?

KARIN: 0:04:11 Ja.

BJÖRN: 0:04:11 Vad bra. Så detta är då alltså den enda sexleksaken i projektet där ni har hittat förbjudna kemikalier. Men vi har faktiskt ett exempel till här på bordet. Frida, vad är det för någonting som ligger där?

FRIDA: 0:04:23 Ja, vi har ett par handbojor som är ... där armbanden är gjorda av konstläder och i dem så hittade vi ett ämne som heter DEHP som är ett mjukgörande ämne, en ftalat. Så det hittade vi i tre produkter i det här projektet. Men de är inte förbjudna då, men de anses vara särskilt farliga ändå. Och vi har sett att just konstläder kan vara ett sånt material i andra typer av varor också som innehåller de här ämnena.

BJÖRN: 0:04:52 Just det. Så det var det här lädret då som innehöll den här DEHP?

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

- FRIDA: 0:04:56 Ja.
- BJÖRN: 0:04:57 Ftalater säger du, vad är det för någonting då? Vad kan det finnas för problem med den ämnesgruppen?
- FRIDA: 0:05:03 Ja, men det är en stor grupp ämnen som används för att göra vissa typer av plast mjuk och det har använts jättemycket och används fortfarande. Vissa av de här ämnena är problematiska för att man har sett bland annat i djurstudie att de kan påverka fortplantningsförmågan och utvecklingen av könsorgan. Och även då hos människor att det kan påverka våra hormoner och våra kroppar. Och därför är de här ämnena förbjudna bland annat i leksaker för barn och barnavårdsartiklar. Men de finns även med på en lista med särskilt farliga ämnen. Men samma sak med den här, att det är troligen inte så att det är just den här produkten är skadligt att använda. Utan det är den här sammanlagda mängden av de här ämnena som vi utsätts för från olika håll i vår vardag som är problematisk.
- BJÖRN: 0:05:50 Och det här ämnet, det är då inte förbjudet i sexleksaker?
- FRIDA: 0:05:55 Nej, det är det inte. Men det finns då den här regeln som säger att konsumenter ska kunna få information om en vara innehåller ett sånt här ämne. Och det är de ämnena som finns på den här kandidatlistan. Och då har man rätt att på begäran få information inom 45 dagar om en vara innehåller sånt ämne. Så det kan man fråga när man köper eller funderar på att köpa en produkt.
- BJÖRN: 0:06:18 Tycker du att man ska göra det, Karin, ska man fråga om varor som ... sexleksaker och annat innehåller farliga kemikalier när man handlar?
- KARIN: 0:06:26 Ja, absolut, det kan man göra. Det är bara bra. Och som Frida sa så kan man få den informationen inom 45 dagar då.

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

- BJÖRN: 0:06:36 Men nu pratar vi ju om sexleksaker här, alltså är det särskilt problematiskt att det finns, i vissa av dem då, farliga, skadliga ämnen?
- KARIN: 0:06:46 Ja, om det är så att det finns så är det ju farligare därför att det är väldigt nära kroppen, användningen är ju ... man kommer i kontakt med hud och slemhinnor, så att det är större risk.
- BJÖRN: 0:06:56 Men behöver man då vara orolig, Karin, för de här kemikalierna?
- KARIN: 0:07:00 Nej, det tycker jag ändå inte, därför vår granskning visar ju att vi inte har hittat särskilt mycket i den här typen av varor.
- BJÖRN: 0:07:08 Det var 1 av 44 som innehöll ett förbjudet ämne.
- KARIN: 0:07:12 Mm.
- BJÖRN: 0:07:14 Men om man då ändå ville känna sig extra säker, hur kan man tänka om man vill välja kemikaliesäkra sexleksaker?
- KARIN: 0:07:22 Jo, man kan välja sexleksaker från kända varumärken, stora leverantörer. För vår erfarenhet är att de har bättre koll på de här frågorna. Man kan också välja lite säkrare material, som i det här fallet välj silikon än mjukgjord PVC-plast.
- BJÖRN: 0:07:43 Ni sa här förut att det är första gången som Kemikalieinspektionen undersöker sexleksaker. Men det kanske finns andra som har gjort det tidigare? Alltså hur ser resultatet ut här jämfört med tidigare undersökningar som har gjorts?
- FRIDA: 0:07:57 Ja, vi har inte kunnat hitta att det har gjorts så mycket undersökningar förut. Men bland annat så har det gjorts en studie i Danmark och även Greenpeace för ungefär tio år sen. Och jämfört med de resultaten så innehåller de sexleksaker vi har tittat på mindre skadliga ämnen. Bland annat var det mindre som innehöll den här ftalaten DHEP.

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

- BJÖRN: 0:08:16 Okej, så det verkar alltså som att det har blivit bättre här. Och de flesta av sexleksakerna, åter igen som ni granskade, de innehöll då inte några förbjudna kemikalier. Vad tror ni att det här beror på?
- FRIDA: 0:08:29 Ja, vi vet inte riktigt. Men en teori vi har är att många av de här sexleksakerna köptes in av de svenska företagen från stora grossister i EU, främst i Tyskland och Holland. Och det verkar som att de här företagen kan ha en ganska god kontroll på vad de har för kemikalier i produkterna. Och sen så används även de här produkterna nära kroppen och huden och då kanske företagen är ännu mer noga med vad som finns i dem. Och sen har vi också hört från branschen att man går mot en utveckling mot mer högkvalitativa produkter och det kan även påverka vad man har för kemikalier inuti i dem.
- BJÖRN: 0:09:07 Det låter ju bra med företag som håller koll på innehållet på sina produkter. Borde andra branscher kanske snegla på sexleksaksbranschen? Till exempel företag som säljer vanliga leksaker till barn?
- FRIDA: 0:09:20 Ja, den här granskningen visar ju faktiskt att det går att ha de här materialen och den här typen av produkter utan att ha de här skadliga kemikalierna. Så det tycker jag absolut man kan göra och ja, det visar att det går att tillverka till exempel mjuk PVC-plast utan skadliga kemikalier.
- [melodislinga]
- BJÖRN: 0:09:42 Nu har vi kommit fram till punkten i programmet då vi svarar på frågor som har kommit till oss på Kemikalieinspektionen. Och en företagare har skrivit till oss och undrar så här ”jag arbetar på ett företag där vi handlar med till exempel sexleksaker. Vad finns det för riktlinjer om kroppsnära plaster och vilka rimliga krav kan man ställa på materialet som de är tillverkade av?”. Vad säger du om det här, Karin, vad finns det för lagar och regler som företagen måste hålla sig till?

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

KARIN: 0:10:10 Ja, det finns inga särskilda krav på just kroppsnära plastprodukter. Men det finns kemikalierregler som gäller generellt för varor. Då har vi några lagstiftningar, den ena heter bland annat REACH, där vi har förbud av olika typer av ämnen. Där har vi också det här informationskravet på särskilt farliga ämnen över 0,1 % som Frida berättade om tidigare. Och så har vi POPs-förordningen som förbjuder några andra ämnen. Och sen om man tittar på elektriska sexleksaker så har vi RoHS-direktivet som styr. Och för att klara kraven i lagstiftningen så tycker vi det är bra att ha företagen ställer krav på sina leverantörer. Helst skriftligt då och gärna lite mer specificerat till exempel vilka ämnen man inte vill ha i produkterna och vilka lagstiftningar och vilka delar av lagstiftningen som gäller då för de här produkterna.

BJÖRN: 0:11:13 Ja, så det är flera olika EU-regler att hålla koll på här för företagen. Men finns det då några särskilda regler för till exempel plast som är i nära kontakt med kroppen?

KARIN: 0:11:24 Nej, det finns det inte och så länge de inte är medicintekniska produkter, men det räknas inte sexleksaker som.

BJÖRN: 0:11:32 Okej, så medicintekniska produkter. Vad är det för skillnad, det är alltså olika regler som gäller för sexleksaker jämfört med till exempel kondomer då?

KARIN: 0:11:42 Ja, det stämmer. Medicintekniska produkter är såna som används för att behandla sjukdomar och skador och för befruktningskontroll, som du säger, kondomer. Det finns särskilda regler för dem och det har Läkemedelsverket hand om. Sexleksakerna omfattas då inte av de här reglerna, utan där räknar man de som mer vanliga varor i kemikalielagstiftningen.

BJÖRN: 0:12:05 Men vems ansvar är det då att sexleksaker är säkra att använda, Frida?

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

- FRIDA: 0:12:11 Ja, huvudansvaret ligger på företagen som säljer den här typen av produkter. De ska se till att produkterna de säljer är säkra och att de uppfyller reglerna.
- BJÖRN: 0:12:20 Men vad gör ni då från Kemikalieinspektionen för att se till att sexleksakerna inte innehåller några skadliga ämnen?
- FRIDA: 0:12:27 Ja, vi gör stickprovskontroller, som till exempel i det här projektet. Men vi tittar även på andra typer av varor. Men det finns ingen myndighet som i förväg granskar sexleksaker eller andra varor som säljs.
- BJÖRN: 0:12:40 Men då, vad händer med de företag och produkter där ni då upptäcker förbjudna kemikalier?
- KARIN: 0:12:45 Jo, vi kontaktar företagen och i de allra flesta fall så slutar de frivilligt att sälja de här varorna. Och om vi misstänker brott enligt miljöbalken då, till exempel om en vara innehåller ett förbjudet ämne, så anmäler vi det då till åklagare. Och åklagaren gör sen en bedömning om de ska gå vidare med fallet.
- BJÖRN: 0:13:07 Och mer generellt då, vad gör Kemikalieinspektionen mer för att våra liv ska vara så kemikaliesmarta som möjligt?
- KARIN: 0:13:14 Ja, vi kontrollerar ju andra typer av varor och kemikalier som finns i vår närmiljö, för att se om det finns farliga ämnen. Vi jobbar också med att ta fram nya regler där det saknas regleringar och vi hjälper företag att följa reglerna genom att ge dem information på olika sätt.
- BJÖRN: 0:13:36 Kemikaliepodden går mot sitt slut för det här avsnittet, men innan vi avslutar så tänkte jag om man bara kan komma ihåg tre tips när det gäller kemikalier i sexleksaker. Frida, vilka tips vill du skicka med till lyssnarna?

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 2 – Sexleksaker

FRIDA: 0:13:52 Ja, då tycker jag att man ska köpa sexleksaker från väletablerade och seriösa företag och kända varumärken, för de tror vi har bra koll på vad de stoppar i. Sen kan man också välja säkra material, till exempel att man väljer produkter av silikon framför mjuk PVC-plast då som kan innehålla de här problematiska ämnena. Och sen det här som vi har pratat om att man ska fråga om varorna innehåller särskilt farliga som finns på kandidatlistan. Så har man rätt att få information om det.

BJÖRN: 0:14:23 Tack för de bra tipsen. Du har lyssnat på Kemikaliepodden som är en podcast från Kemikalieinspektionen för en kemikaliesmart vardag. Och programledare var jag, Björn Malmström, som är pressansvarig här på Kemikalieinspektionen. Och med mig i poddstudion har vi haft inspektörerna Karin Rumar och Frida Ramström. Och mer vägledning om kemikalier i vardagen hittar du på vår webbplats, Kemikalieinspektionen.se/konsument. Tack för oss för den här gången och tack Frida och Karin för att ni var med oss i studion.

FRIDA: 0:15:00 Tack.

KARIN: 0:15:00 Tack.